

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 listopada 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ustalił kapitał początkowy J. W. na dzień 1 stycznia 1999 roku.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 372,74 zł.; do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1978 r. do 31 grudnia 1987 r.; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 30,53 %; podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 372,74 zł. ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 30,53 % przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w w/w ustawie o emeryturach i rentach z FUS ($30,53 \% \times 1\ 220,89\ \text{zł} = 372,74\ \text{zł}$).

Organ rentowy przyjął łącznie 23 lat, 2 miesiące, 28 dni, okresów składkowych 3 miesiące 0 dni; wysokość 24% kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł. współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 70,54%; średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy; w związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 66 802,67 złotych.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresu od 15 kwietnia 1978 roku do 12 maja 1978 roku, gdyż wnioskodawca nie podjął służby po odbyciu służby wojskowej.

Do ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za okresy, za które ubezpieczony nie udokumentował wynagrodzeń (tj. od 1 stycznia 1976 roku do 27 kwietnia 1976 roku, od 13 maja 1978 roku do 31 marca 1995 roku, od 6 maja 1996 roku do 17 maja 1996 roku) przyjęto kwoty minimalnego wynagrodzenia proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy jej wykonywania.

Nie przyjęto minimalnego wynagrodzenia w okresie od 18 września 1972 roku do 31 grudnia 1975 roku, ponieważ brak informacji na jakim stanowisku wnioskodawca świadczył pracę i do kiedy był uczniem.

Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego nie uwzględniono kart wynagrodzeń, ponieważ przedłożone dokumenty budzą wątpliwości - karty wynagrodzeń zawierają błędne okresy zatrudnienia, nieprawidłową datę urodzenia, która została ręcznie poprawiona; dodatkowo nie wszystkie karty zostały opisane, jakie składniki wynagrodzenia uwzględnione zostały w danym roku, dlatego nie wiadomo czy została odprowadzona składka na ubezpieczenie społeczne.

(decyzja – k. 3-4 akt kapitałowych ZUS, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego k. 5 akt kapitałowych ZUS)

Decyzją z dnia 1 grudnia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych - II Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku J. W. z dnia 11 października 2022 roku przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 9 listopada 2022 roku, tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura została obliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej jako równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono:

- kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 20972,38 zł
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego 390941,82 zł;
- średnie dalsze trwanie życia 196,20 miesięcy;
- wyliczona kwota emerytury wynosi 2099,46 zł

W decyzji wskazano iż do ustalenia kapitału początkowego nie zostały uwzględnione przedłożone karty wynagrodzeń, ponieważ zawierają błędną datę urodzenia, nieprawidłowy okres zatrudnienia oraz nie wszystkie składniki wynagrodzeń zostały opisane co budzi wątpliwość czy była odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne.

(decyzja k. 30 -31 akt emerytalnych ZUS)

J. W. wniósł odwołania od obu powyższych decyzji domagając się ich zmiany i uwzględnienia przy wyliczeniu wartości kapitału początkowego i wysokości emerytury zarobków w oparciu o przedłożone karty wynagrodzeń. (odwołanie k. 3 i odwołanie k. 3 akt VIII U 2467/22)

W odpowiedziach na odwołania organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonych decyzjach i podniesioną tam argumentację. (odpowiedź na odwołanie k. 4-5 po korekcie k. 9- 10, k. 4-5 akt VIII U 2467/22)

Postanowieniem z dnia 9 stycznia 2022 roku sprawy z obu odwołań połączono o wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia. (postanowienie k. 7 akt VIII U 2467/22)

Na rozprawie w dniu 13 czerwca 2023 roku wnioskodawca oświadczył, że jego emerytura powinna wynosić co najmniej 4.500 zł brutto, jednocześnie nie wskazując żadnych błędów matematycznych w wyliczeniu dokonany przez ZUS, nie zgłosił żadnych innych wniosków dowodowych. Wskazał, iż uważa tylko że jego emerytura powinna być wyższa. Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania. (stanowiska procesowe stron e-protokół z rozprawy z dnia 13.06.2023 r. 00:09:51-00:11:37)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. W. urodził się(...) (bezsporne)

W okresie od 18 września 1972 roku do 31 marca 1995 roku wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) k. Łodzi na stanowisku montera silnikowego i montera brygadzysty. (świadcstwo pracy k. 8 akt emerytalnych ZUS i k. 22 nadto w dokumentacji osobowo płacowej załączonej do akt sprawy)

Jednocześnie do 20 czerwca 1975 roku wnioskodawca był uczniem zasadniczej szkoły zawodowej w P., a ze wskazanym zakładem łączyła go umowa o pracę o naukę zawodu. (świadcstwo ukończenia szkoły k. 23, umowa o pracę w dokumentacji osobowo płacowej załączonej do akt sprawy)

W okresie wskazanego zatrudnienia - od 28 kwietnia 1976 roku do 14 kwietnia 1978 roku J. W. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po odbyciu służby wojskowej stanął się do pracy w dniu 13 maja 1978 roku. (świadcstwo pracy k. 8 akt emerytalnych ZUS, pismo k. 10 akt ZUS nadto dokumentacja osobowo - płacowa załączona do akt sprawy)

Karty wynagrodzeń za wskazany okres zatrudnienia wnioskodawcy z lat 1974, 1976 -1978, 1980 -1993 r. udostępnione przez Krajowy Ośrodek (...) Oddział Terenowy w Ł. pod względem formalnym obarczone są wskazanymi przez ZUS w zaskarżonych decyzjach mankamentami, a nadto 4 zachowane paski wynagrodzeń za 1994 r.

(kopie kart wynagrodzeń k. 11-19 akt emerytalnych ZUS, paski k. 21 nadto dokumentacja osobowo -płacowa załączona do akt sprawy)

Krajowy Ośrodek (...) Oddział Terenowy w Ł. nie ma możliwości podania dokładnych dat okresów nieskładkowych wnioskodawcy po 14 listopada 1991 roku w byłym (...) w Ż., przy czym J. W. przebywał na zwolnieniu lekarskim w kwietniu maju i czerwcu 1994 roku. (pismo k. 29 akt emerytalnych ZUS)

Kapitał początkowy i emerytura wnioskodawcy z uwzględnieniem kart wynagrodzeń z lat 1978, 1983-1991, na których są podane dane dotyczące imienia i nazwiska, adresu zamieszkania oraz prawidłowa data urodzenia i zatrudnienia wynoszą:

- kapitał początkowy 125.136,66 zł, przy wskaźniku wysokości podstawy wymiaru 105,98 % z lat 1983 - 1992 i podstawie wymiaru kapitału początkowego 1 293,90 zł

- emerytura na dzień przyznania prawa do emerytury - 3839,43 brutto

Do przeliczenia tego kapitału nie zostały uwzględnione lata 1979 -1982, 1992 -1995, gdyż na kartach wynagrodzeń istnieje tylko imię i nazwisko brak jest innej informacji dotyczącej daty zatrudnienia adresu, czy daty urodzenia, na niektórych zamieszczona jest błędna data zatrudnienia.

(hipotetyczne wyliczenie 63-70, pismo k 62)

Kapitał początkowy i emerytura wnioskodawcy z uwzględnieniem wszystkich dostępnych kart wynagrodzeń, tj także z uwzględnieniem z lat 1976, 1978 -1995 wynoszą:

- kapitał początkowy – 133.116,28 zł. przy wskaźniku wysokości podstawy wymiaru 116,30% z lat 1979 - 1988 i podstawie wymiaru kapitału początkowego 1 419,90 zł

- emerytura na dzień przyznania prawa do emerytury - 4077,44 brutto

(hipotetyczne wyliczenie k. 73-80 pismo procesowe k. 72)

W dniu 11 października 2022 r. złożył wniosek o emeryturę. (bezsporne, wniosek k. 1-5 akt ZUS)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS, w szczególności w oparciu o dostępne karty wynagrodzeń za sporny okres zatrudnienia. W ocenie sądu wskazane karty wynagrodzeń w całości w sposób wiarygodny odzwierciedlały wysokość faktycznie osiągniętych przez wnioskodawcę przychodów.

Sąd Okręgowy zauważa podnoszone przez organ rentowy mankamenty formalne wskazanych dokumentów, które zdaniem organu nie dość wystarczająco identyfikowały wnioskodawcę - na poszczególnych kratach brak jest istotnie dodatkowych danych, np. dotyczących daty zatrudnienia, adresu, czy daty urodzenia, na niektórych zamieszczona jest błędna data zatrudnienia.

Zdaniem Sądu wskazana argumentacja nie jest jednak wystarczająca dla uznania, że wskazane karty nie pozwalają na dostateczną identyfikację wnioskodawcy, a co za tym idzie na stwierdzenie faktycznie osiągniętych przez niego dochodów.

Nie bez znaczenia jest fakt, że dokumentacja osobowo – płacowa została przesłana do akt sprawy przez jej przechowawcę – następcę prawnego byłego pracodawcy odwołującego, a zatem podmiot trzeci, który nie miał żadnego interesu w niniejszym postępowaniu. Podkreślenia wymaga, że podmiot ten przesłał pełną teczkę osobową J. W., której zawartość potwierdza zatrudnienie wnioskodawcy w spornym okresie w Zakładach (...).

Podkreślić należy, iż z przedłożonej w toku procesu dokumentacji osobowej niewątpliwie wynika, iż wnioskodawca był zatrudniony w całym spornym okresie. Dostępne angaże nie odbiegają od zapisów w złożonych kartach

wynagrodzeń. Kluczowe zdarzenia się pokrywają. Nie sposób więc uznać, iż dostępna dokumentacja płacowa nie dotyczy wnioskodawcy.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się więc także na wyliczeniu kapitału początkowego wnioskodawcy dokonanym przez ZUS, uwzględniającym wysokość wynagrodzenia rzeczywiście wypłaconego ubezpieczonemu, wskazanego we wszystkich dostępnych kartach wynagrodzeń, nieuwzględnionych dotychczas w zaskarżonych decyzjach przez ZUS.

Sąd nie dopatrył się żadnych okoliczności pozwalających na jego zdyskredytowanie. Owo wyliczenie oparte było na dokumentacji źródłowej w postaci kart wynagrodzeń, a wnioskodawca nie składał do nich żadnych zastrzeżeń i zarzutów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 173 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r. poz. 504), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Stosownie do art. 174 ust. 1 tejże ustawy, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Zgodnie z ust. 3 przywołanego artykułu, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Według ust. 3b w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2013 roku (w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 21 czerwca 2013 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Natomiast w myśl ust. 7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 powyższego przepisu stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Zgodnie natomiast z treścią ust. 8 przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku, według wskazanego w nim wzoru.

Z kolei w myśl art. 15 ust. 1 powyższej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Natomiast stosownie do brzmienia ust. 2a tego samego przepisu, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Z kolei na podstawie ust. 6 omawianego przepisu na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Jak stanowi art. 15 ust. 4 cytowanej ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1. oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
2. oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
3. oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
4. mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%, jednakże przy ponownym przeliczeniu wysokości emerytury należy mieć na względzie, iż zgodnie z art. 111 ust. 2 ustawy uwzględnia się kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia.

W związku z treścią zacytowanych przepisów można stwierdzić, iż kwota kapitału początkowego zależy od długości udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 rokiem, podstawy wymiaru oraz współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej.

Przytoczone zasady postępowania – w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku w sprawie o sygn. III UZP 2/03 (OSNP 2003/14/338) - tak przy ustalaniu prawa do świadczenia, jak i jego przeliczaniu, pozwalają na ogólną uwagę, iż zamiarem ustawodawcy było umożliwienie ubezpieczonym dokonanie wyboru, w ramach prawa, najkorzystniejszego z ich punktu widzenia okresu, z którego podstawa wymiaru składek ubezpieczeniowych, będzie stanowić podstawę wymiaru świadczenia.

Z kolei ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, a więc dla osób takich jak J. W. określa przepis art. 24 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Stosownie natomiast do treści art. 25 ust 1 ustawy emerytalnej, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Z kolei zgodnie z art. 26 ust 1 ustawy emerytalnej, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób

w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. W ust. 2 wskazano, że wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (ust. 3). Przy czym w ust. 4 i 5 wskazano, że tablice trwania życia ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca Prezes Głównego Urzędu Statystycznego. Tablice, o których mowa w ust. 4, są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Z powyższych przepisów wynika jednoznacznie, że zasadą obowiązującą przy ustalaniu wysokości emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. jest zasada zdefiniowanej składki, zgodnie z którą wysokość świadczenia zależy z jednej strony od sumy składek emerytalnych jakie zostały zgromadzone na indywidualnym koncie ubezpieczonego w ZUS za okres poczynając od 1 stycznia 1999 r., zaś z drugiej od wysokości kapitału początkowego, tj. od kwoty ustalonej oddzielnie dla każdego ubezpieczonego według ustalonego przez ustawodawcę wzoru, odzwierciedlającej w przybliżeniu stan jego konta ubezpieczeniowego za okres do 31 grudnia 1998 r.

W rozpoznawanej sprawie spór ostatecznie sprowadzał się do możliwości uwzględnia przy wyliczeniu należnego wnioskodawcy świadczenia zarobków, jakie faktycznie otrzymywał z tytułu zatrudnienia w Zakładach (...)” k. (...), wobec przyjęcia przez organ rentowy za poszczególne lata tego zatrudnienia wynagrodzenia minimalnego mimo dostępnych kart wynagrodzeń z tego okresu.

Odnosząc się do spornej kwestii wskazać należy, że zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011, Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. obowiązuje od 23 listopada 2011 r. i ma zastosowanie do wniosków w sprawach świadczeń złożonych od daty jego wejścia w życie. Zastąpiło ono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r., Nr 10, poz. 49, ze zm.), które dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości określało w sposób podobny. I tak zgodnie z § 20 pkt. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty dla pracowników były zaświadczenia zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków.

Orzeczenia Sądu Najwyższego jakie zapadły jeszcze na gruncie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. są zgodne co do tego, że ograniczenie co do środków dowodowych wynikające z § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. obowiązujące w postępowaniu przed organem rentowym nie ma zastosowania w postępowaniu sądowym przed Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art.227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za celowe i pożądane. Wysokość uzyskiwanego uposażenia może być zatem ustalana także przy pomocy innych pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia zainteresowanego. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r. sygn. akt II UKN 186/97, opubl. OSNP 1998/11/342; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 r. sygn. I UK 115/06, opubl. Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2007, Nr 17-18, poz. 257, str. 753).

Przy czym nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996r., sygn. akt I CKU 45/96, opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76; wyrok Sądu Najwyższego z 7 października 1998 r., sygn. II UKN 244/98, opubl. OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662)

Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Chodzi tutaj o umowy pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Przeprowadzone postępowanie dowodowe miało zatem na celu ustalić taką wysokość wynagrodzenia, jakie wnioskodawca niewątpliwie otrzymywał.

W toku postępowania przed sądem zostały złożone oryginały dokumentacji osobowo płacowej (załączone do akt sprawy) za sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego w Zakładach(...)” k. (...).

W ocenie Sądu, wskazane dokumenty wskazują wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy za sporny okres w sposób niewątpliwy. Zapisy znajdujące się w kartach wynagrodzeń za sporny okres korespondują z dostępną dokumentacją osobową, co pozwala w ocenie sądu, na dostateczną identyfikację osoby wnioskodawcy, choć w istocie co podnosił organ rentowy nie wszystkie karty wynagrodzeń zawierają wszystkie jego dane.

Z tych też względów nie ma podstaw by nie uwzględnić wskazanych zarobków zarówno przy ustaleniu wysokości podstawy kapitału początkowego jak i emerytury. Przyjęcie zarobków tylko z tych kart wynagrodzeń, które zawierają wszystkie dane ubezpieczonego, jest zbyt daleko krzywdzące.

W istocie właściwie tylko dokumentacja własna stanowi w postępowaniu sądowym precyzyjny dowód na wysokość wynagrodzenia świadczeniobiorcy. W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że co do zasady nie ma możliwości wyliczenia wynagrodzenia, a co za tym idzie wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika podstawy wymiaru emerytury lub renty, w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, czy też wynikające z porównania wynagrodzenia innych pracowników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, Legalis nr 181419).

Niemniej jednak dysponując dokumentacją źródłową, która pozwala na dostateczne zidentyfikowanie pracownika, jego zarobków i wyliczeniami na niej opartymi, Sąd nie może ich zignorować.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Hipotetycznie wyliczony kapitał początkowy i emerytura wnioskodawcy z uwzględnieniem wszystkich dostępnych kart wynagrodzeń tj także z uwzględnieniem z lat 1976, 1978 -1995 wynoszą:

- kapitał początkowy – 133.116,28 zł. przy wskaźniku wysokości podstawy wymiaru 116,30% z lat 1979 - 1988 i podstawie wymiaru kapitału początkowego 1 419,90 zł.

- emerytura na dzień przyznania prawa do emerytury od 9.11.2022 - 4077,44 brutto

Wskaźniki te są niewątpliwie korzystniejsze niż te przyjęte w zaskarżonych decyzjach.

Wobec tego odwołanie wnioskodawcy jako zasadne należało uwzględnić.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i orzekł jak w sentencji wyroku.

J.L.